

Støt POV - og få medlemsfordele

Støt os og modtag Paavo Matsins 'Gogol Disko' som gratis e-bog, hvis du vil sikre POV som uafhængigt medie for debat, borgerstemmer og ekspertanalyser.

25 kr./md. →

50 kr./md. →

100 kr./md. →

POV. INTERNATIONAL
NYE STEMME, SYNSPUNKTER OG JOURNALISTIK - ONLINE HVER DAG - UGEBREV HVER FREDAG

Niels Hav – nye digte : Ekstaser på vejen til kompost

Publiceret 17/04/2020 i Bøger/Kultur
af **Thorvald Berthelsen**

BØGER// ANMELDELSE – Sidder ved Peblingsøen på Nørrebro og venter på solopgang Valentins dag. Præcis kl. 7.38 oprinder et af de ”øjeblikke af lykke”, der er titlen og temaet for Niels Havs nye danske digtsamling. Den første i 11 år, hvor han og mange af digtene i den nye samling til gengæld er udkommet på alverdens sprog fra hollandsk over bosnisk, tyrkisk, persisk, arabisk, kurdisk og kinesisk til brasiliansk.

Solen står netop op over Peblingsøen og digteren byder velkommen til bogferniseren i Kaffesalonen til lyden af gårdmusikanternes og landstrygernes harmonika og sav. Det første digt han læser op er også indledningsdigtet i samlingen om ”den ramponerede inderside af skabet under køkkenvasken”, der gør ham lykkelig. En tidslomme i livets cyklus og foranderligheden, ”som har siddet der siden ejendommen blev opført”, hvor der ”sidder to ærlige søm” i de originale brædder sammen med ”vaskebaljen med gulvkluden, kamelkysset og en glemt rest kaustisk soda”, og hvor edderkoppen færdes uforstyrret.

Når man er heldig i regnvejr i et udhus med bliktag

Niels Hav skriver virkelig med alle for hånden værende søm i spændet mellem den helt nære og selvfølgelig g(l)emte hverdag og det undrende, ja rasende måbende univers. Fra cigarklipperen, og Istanbuls elskede paraplyer til ærbødig anstændighed, lykken der gennemstrømmer universet og døden der ikke er et personalegode. I digtet *Under Li Bais* himmel sidder han som drømmende nomade i døråbningen og udtrykker det således:

Jeg stirrer på din gamle måne
din gamle måne stirrer på mig
i mørket spiller insekterne en oldgammel koncert
i det fjerne står bjergene og spekulerer
...
sjælen ryster af kulde i det overophedede kontor
raseriet gløder under asken fra udbrændte visioner
...
den der kører rundt uden rute og retning er faret vild
en mindre personlig ulykke, vi føler med ham –
Men når menneskeheden og alverden farer vild

er der ingen der lægger mærke til det

☰ Menu

...

Zaoyang er en smuk by, her bor rigtige mennesker
der tænker over ret og uret og jagter lykken –
universet er gennemstrømmet af en umættelig længsel
Hallo Li Bai, hvor er du?
Jeg sidder alene under din himmel i Zaoyang
og drikker din vin

Det er umiskendeligt Niels Hav at skrive et helt enkelt digt rundt om
det, der ingen ord findes for og stilheden, så den dukker op stille
svirrende i evindelighed som en kolibri, "Hvis man er heldig", som
digtet hedder

Eller om det vi snakker uden om, den visuelt håndgribelige,
selvfølgelige lykke ved at standse på rastepladsen og lytte "ind i
buskadset, som kun er en smal bræmme af mistrøstige træer" i vores
ivrigt og omhyggeligt skabte miljø- og klimakatastrofe. Og vide at "selv
om vi
er her for at tage afsked med alnaturen
på vej til hospitalet for at blive sprættet op
til ære for englenerne,
mens alt hvad vi nogen sinde har elsket og ejet
danner kompost." (digtet *Selvfølgelig skal vi da dø*)

For ikke at nævne det vigtigste: Vi taler sammen for:

"at undgå evige ting og eksistentielle emner.
Lad os tale om noget almindeligt, for eksempel cykler
og regnvejr. Eller bare myg."

Og Niels Hav gør det vel og mærke, så det bliver et ualmindeligt
nærværende digt om ikke kun at ville ét og undgå regnvejr, men
multitaske og møde kærligheden overalt, ligesom myg i regnvejr om
sommeren:

"Det bedste er, hvis man har et udhus med bliktag,
eller gifter sig med en pianist, der spiller Chopin."

Ikke upolitisk digtning

Den berøringsangst overfor alt, hvad der smager af politik i lyrikken,
som dansk litteratur helt provensielt har ligget under for fra en gang i
80'erne og næsten frem til i dag, har Niels Havs digte aldrig ligget
under for. Hans digte er selvfølgelig ikke upolitiske, men de er stærkt
imod magelige ideologier og magthierarkier i det, vi tror er politik.

Som han udtrykker det i digtet *Skal*, der stiller spørgsmålet: Skal poesien være politisk?

“Skal gir vi til hønsene, sagde min Far. ...
lytter med skepsis til ministerens kaglen,
har det sin logik: i politik går det
den vej hønsene skraber.”

BOGENS OMSLAG

Den tilsyneladende sunde fornuft og nødvendige politik går ad røven til. For Niels Hav ligger politikken i vores forholden os til fælles livsvilkår sammen, og det inkluderer, at vi er forskellige. Fælles fornuft (Common sense). Den ligger også i en undergravning af politiske konventionelle frasers erobring og forfladigelse af sproget. Niels Hav frisætter ikke sproget ved at indbygge en boblende fantasi i det, som får de enkelte ord til at løsrive sig og agere på tværs af vore forventninger. Det er heller ikke en Benny Andersens stædige inciterende udforskning af konsekvenserne af at tage sproget på ordet, så vi går helt fra den stakkels snøvsen.

Niels Hav udnytter med humoristisk naivitet vores tillærte logik i sætningsopbygningen til at demaskere konventionerne og anarkistisk sprænge hele det sproglige forløb og historien i luften, så vi havner et helt andet sted end ventet. F. eks i digtet *Muslimere og cyklister*:

“Muslimere er mennesker,
som lever med religionen islam.
Nogle af dem er cyklister,
og nogle af dem er danskere.
Men det er ikke alle cyklister,
der er muslimere,

og det er ikke alle danskere,
der er cyklister.

Ja,
det her er indviklet –
folk er forskellige.”

Her opbygger han på bedste pædagogiske vis delmængders delmængder, som vi kender det fra matematiktimerne, men i stedet for at ende med en begrænset fællesmængde til sidst, står vi i stedet for med ubegrænsede henvisninger videre udover den enkelte delmængde og os selv. Den udviklede enkelthed er med et blink i øjet og understatement Niels Havs sproglige redskab til at forny og forfriske sprogets muligheder for ægte kommunikation.

Usund fornuft

Og som det viser sig i hans ’manifest’ med titlen *Hvem jeg holder med*, så fører hans digte os lige så indviklet enkelt ind til kernen i vores politiske forholdene os til hinanden:

Jeg holder af folk med spræl i –
dem der står udenfor og ryger;
mens præsidenten deler medaljer ud;

...

Ham der vasker gulvet og sætter stolene på plads.

Jeg holder ikke med formanden,
en generalsekretær giver mig myrekryb,
har de folk ingen selvrespekt?

Hende der bager småkager til de hjemløse.
Jeg er tilhænger af almindelig anstændighed.

...

Jeg holder med ham, der bliver misforstået
hver gang han åbner munden. De stumme digtere,
der nøjes med at gå og mumle for sig selv.’

...

Ham der ikke kan finde ud af at manøvrere sin kørestol,
og buschaufføren der rejser sig for at give en hånd.

Dem der synger i trafikken. Ham der gør sig til grin.

Folk der letter røven.

Jeg bryder mig ikke om banderelaterede børsspekulanter,
folk der tror de er Karen Blixen. Små nedladende smil.

...

Jeg er tilhænger af høflighed, grådanfald
om formiddagen i Fakta, almindelig hysteri

...

Ham, der bruger syv år på at bygge et lysthus
og slutter med at smadre det i raseri.
Det er ham jeg holder med.”

Det er et digt, der kort sagt bygger sig op i akkumulerende rasende opgør med den konventionelle sammenhæng. Det får os efterhånden til at se og føle, at det vi er vænnet til at betragte som naturlige nødvendige handlinger i de sammenhænge samfundet gør gældende, i realiteten er en bund-unaturlig og kriminelt nedbrydende adfærd for menneskelige relationer til hinanden, og at det eneste håb findes i *Usund fornuft*, i det 'irrationelle' opgør med dette mønster og vores tvangshandlinger for at tilfredsstille det og holde det ud.

En slurk af den vildeste lykke

Det er som tidligere sagt ikke her ved opgøret med det bestående, livet og sproget stopper. Det rækker også til den helt urimelige ekstatiske glæde ved det på vejen til kompostbunken:

En liflig aften går vi tur langs søerne
mens vi skiftevis taler om planer for sommeren
og om vinterens døde. Hvor tog de hen?
Børnene hjuler hujende forbi på nye cykler,
glæderne galopperer om kap

...

Sorgen kommer humpende
som invalid.

...

De visne blade fra sidste år er blæst sammen
under buskene, på vej ned i jorden.
Fortroligt tager vi hinanden i hånden – en lykke
gennemstrømmer universet.

Og den ekstatiske glæde er vel at mærke ikke en overstyret hysterisk hurtigt eksploderende en af slagsen. Det er den dagligdags vedholdende til det afhængighedsskabende livsnødvendige slags, som det hedder i et andet digt:

Men giv mig,
giv mig –
åh ja, giv mig igen
en slurk
af den vildeste
lykke
lige ind i hjerte

Kort sagt et andet sted: ”vitaminer, som kun findes i kærlighed”. Niels Hav slutter naturligvis digtsamlingen af med at vende tilbage til sproget. Ikke kun for dets egen skyld, eller som medie til at kommunikere vores ideer til hinanden men for vores skyld i det hele taget. Sådan som det udgør ikke bare digterens, men vores alle sammens daglige dilemma:

“Hvor længe kan man holde kæft
uden at blive stum?
Hvor længe kan man plapre
uden at blive dum?”
(digtet *Tavshedens tyttebær*)

Simpelthen genialt

Der er selvfølgelig også digte af ringere kvalitet i øjeblikkene af lykke. Der er også nogle enkelte, jeg ikke forstår er med i samlingen (f.eks. *Forudsætninger*). Men i langt de fleste og bedste digte er der ikke et overflødigt ord på trods af den tilsyneladende adspredt slentrende rytme i udtrykket af livets, dødens og lykkens vanskelige selvfølgelighed med Niels Havs indviklede enkelthed.

Han er utvivlsomt den mest ’bæredygtigt’ lune, jord- og asfalt-nære digter mellem Lemvig og Nørrebro med omegn. Og så er han også den mest oversatte og kendte nulevende danske digter i resten af verden. En anseelig del af digtene i bogen er først udkommet på tyrkisk, mongolsk, norsk, albansk, bosnisk, brasiliansk, indisk og amerikansk, inden de fandt vej til denne nye digtsamling. Det kan vi egentlig godt være glade for med det dårlige ry, vi ellers gør en masse for at vedligeholde. Køb den, lån den, når bibliotekerne åbner igen. Det er simpelthen genialt. Til forskel fra pølser kan digtene fortæres igen og igen, og stadigvæk være der som grisen i Valhal.

Det elleve-årige tilløb er i dette tilfælde ligeså vigtigt som det endelige resultat. Man kan jo bl.a. håbe på, at den omtalte kompostering ikke indfinder sig foreløbigt, og glæde sig til alle tilløbene og måske nå at få den næste digtsamling med af Niels Hav.

LÆS ALLE THORVALD BERTHELSENS TEKSTER HER.

Foto: Privatfoto

Facebook kommentarer

0 kommentarer

Sortér efter

Tilføj en kommentar ...

Plugin til Facebook-kommentarer

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller støt vores arbejde

Modtag ugens væsentligste analyser,
anmeldelser og essays i **POV Weekend** –
hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her

JA TAK, SEND MIG POV WEEKEND

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

☰ **Har du mulighed for at støtte vores
Menu arbejde? Bliv frivilligt støttemedlem her**
→

25 KR./MD. →

50 KR./MD. →

100 KR./MD. →

FACEBOOK

TWITTER

GOOGLE

PINTEREST

TAGS:

DET POETISKE BUREAUS FORLAG

NIELS HAV

DU KAN MÅSKE OGSÅ VÆRE INTERESSERET I FØLGENDE:

Black Friday
Supermarkedspopsang

Saint-John Perse
og Bert Blom:
Stråmennesker og
skrumpede
civilisationer

”Født i en tid hvor
civilisationen er
klædt helt af”

THORVALD BERTHELSEN

SENESTE ARTIKLER

Thorvald Berthelsen skriver digte og faglitteratur om bl.a. Pariserkommunen, Günther Wallraff, Victor Serge, Sophus Claussen og Hilmar Wulff. Han har udgivet seks digtsamlinger, illustreret med egne collager, senest Huds tektoniske plader. Hans

Menu
digte er udkommet på svensk, engelsk, arabisk, kurdisk,
bosnisk, serbisk og tysk.

Han arrangerede også danske haikudigteres fælles oplæsning med tidligere EU-præsident Hermann van Rompuy under EU-topmødet i København i 2012. Han var den første formand for Sydsjællands og Lolland-Falsters lokale forfatterforening, StORDstrømmen, og blev i 2014 som den hidtil eneste udnævnt til Årets kulturelle ildsjæl af kulturministeren og ministeren for by, bolig og landdistrikter på Folkemødet på Bornholm.

I 2018 redigerede og præsenterede han også sammen med andre Ny lyrik fra Bosnien-Hercegovina.

Ugens overblik

POV WEEKEND samler hver fredag morgen ugens væsentligste debatindlæg, analyser, anmeldelser og essays i et skarpt ugebrev.

Det er selvfølgelig **HELT GRATIS** at modtage, og du kan uforpligtende tilmelde dig her →

Emailadresse

Fornavn

Efternavn